

Elżbieta Kłosińska, Barbara Butent-Stefaniak, Leszek Ziábka, Bogusław Gediga

Mikowice, gm. Namysłów, woj.
opolskie, St. 1, AZP 82-33

Informator Archeologiczny : badania 24, 20-21

1990

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

grobu nr 1, pomiędzy pierścieniami rowków (częściowo je naruszając) wystąpiła jajowata jama o średnicach 1,5x0,8 m o głęb. 10 cm. Nie zawierała ona jednak żadnego materiału zabytkowego. Natomiast w św. C odkryto grób nr 2, który wkopany był w wewnętrzny rowek. Jego dno (od szczytu kopca) znajdowało się na gł. 170 cm. Strop tej jamy grobowej posiadał trapezowaty zarys (boki 170 x 150 cm), dno było owalne (2 x 1,5 m), przekrój poprzeczny również trapezowaty. Odkryty w niej szkielet zmarłego (dobrze zachowana czaszka, kości nóg i rąk, brak natomiast miednicy, żeber i kręgosłupa) złożony był w pozycji skurczonej, na prawym boku z głową na zachód. Przy nogach odsłonięto trzy naczynia (duża amfora i dwa pucharki) a w ich pobliżu siekierkę krzemioną i dużo kości. Na zewnątrz grobu nr 2 znajdował się drugi rowek otaczający kopiec a ponadto od S, SW, W, NW, N i NE kurhan ograniczony był półkolistą, księżycowatą jamą (tzw. „glinianką”), której głębokość dochodziła do 0,8 m a szerokość mogła sięgać 7-8 m.

Grób nr 1 — położony centralnie, jest bez wątpienia najstarszym obiektem w kurhanie. Zawierał on amforę typu Ib (wg J. Machnika — 1966). Towarzystwo jej mały pucharek typu Brzeziński (J. Machnik — 1966) posiadał płaskie, nie wyodrębnione dno i esowaty profil. Zdobiony był na szyjce podwójną linią poziomą nacinną, stylizowaną jodełki. Trzecie naczynie trudne jest do określenia typologicznego. Naczyniom towarzyszyła typowa dla kultury siekierka z krzemienia wołyńskiego, z gładzeniem przy ostrzu, czworosienna. Materiał zabytkowy pozwala uznać grób za „staroszurowy” i datować na środkowoeuropejski horyzont kultury ceramiki sznurowej (tj. 2300-2100 l. p.n.e.).

Grób nr 2 wkopany w obrzeże istniejącego już kopca od strony południowo-wschodniej przecinał wewnętrzny rowek przykurhanowy (być może przykryty rozsuwającym się już nasypem). Otaczał go natomiast drugi rowek, zewnętrzny, możliwie, że wkopany po złożeniu pochówku nr 2. Wynika z tego, że grób nr 2 musiał być młodszy chronologicznie od grobu nr 1. Potwierdzałyby to także typologia trzech naczyń w nim odkrytych. Duża baniasta amfora z czterema uszkami umieszczonymi u podstawy szyjki. Drugie naczynie to pucharek o wys. 18 cm. Siekierka towarzysząca naczyniom wykonana została z krzemienia wołyńskiego, gładzona przy ostrzu i na ściankach bocznych o płasko-wypukłym przekroju poprzecznym. Wymieniony inwentarz pozwala datować wstępnie grób nr 2 na schyłkowy okres środkowoeuropejskiego horyzontu kultury ceramiki sznurowej, tj. ok. 2100-1900 l. p.n.e.

Sumując dotychczasowe wyniki badań kurhanów na Grzędzie Sokalskiej można pokusić się o stwierdzenie, że mamy tu do czynienia z wielofazowością osadnictwa różnych grup kultury ceramiki sznurowej. Najwcześniejsze groby pochodzą prawdopodobnie ze starszego okresu środkowoeuropejskiego horyzontu KCSz (Łubcze stan. 24 i 26 — kurhan I, Łubcze stan. 2, kurhan II — grób nr 1). Mogą one odpowiadać najstarszej fazie grupy lubaczowskiej KCSz. Druga faza tujejszego osadnictwa przypadać może na schyłkowy okres środkowoeuropejskiego horyzontu osadnictwa tej kultury i synchronizować się z zanikiem osadnictwa grupy lubaczowskiej przy wpływach kulturowych z terenów wschodnioeuropejskich (Wołyń, Ukraina). Do tego okresu mogą należeć groby ze stan. 30 w Werszczyca i 26 w Łubczu (kurhan nr II) oraz obecnie badanego stan. 2 w Łubczu (kurhan nr II, grób nr 2). Ich chronologia może okazać się nawet wczesnobrązowa.

Marianowo, gm. Ślesin
woj. konińskie
St. 17 AZP 52-40/115

Muzeum Okręgowe w Koninie

Badania prowadził mgr Krzysztof Gorczyca. Finansowało MOK. Trzeci sezon badań. Osada i cmentarzysko kultury pucharów lejkowatych.

Kontynuowano badania części stanowiska obejmującej cmentarzysko, poszerzając wykop III. Zbadano 50 m². Zarejestrowano 5 obiektów, w tej liczbie 2 to obiekty nowożytnie, pozostałe to: ob. 39 — nieregularna, głęboka jama (ok. 1 m), o średnicy na stropie 2 m, na spągu ok. 1 m. Wypełniona była całkowicie kamieniami różnej wielkości. Wśród nich rozpoznano fragmenty 4 żaren nieckowatych, 4 żaren płaskich, 1 płytkę szliflerską i 1 rozcieracz. Między kamieniami znaleziono 20 fr. ceramiki i 1 odłupek krzemionny. Funkcja tego obiektu jest trudna do określenia.

ob. 41 — prostokątna obstwa z otoczek, 1,4 x 0,8 m, oś E-W. Przykryta była brukiem. Zawierał 12 fr. ceramiki i fragment silnie spróchniałej kości. Jest to niewątpliwie grób. Układa się on w rzędzie z 2 grobami z poprzedniego sezonu.

ob. 44 — prostokątny układ otoczek, 0,8 x 0,6 m, oś E-W. Zawierał 4 fr. ceramiki. Najprawdopodobniej jest to również grób, gdyż układa się w rzędzie z poprzednimi.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Koninie.

Badania będą kontynuowane.

Mikowice, gm. Namysłów
woj. opolskie St. 1 AZP 82-33

Instytut Śląski w Opolu

Badania prowadziła mgr Elżbieta Kłosińska (autorka sprawozdania)

przy współpracy mgr mgr Barbary Butent-Stefaniak i Leszka Ziąbki. Konsultacja naukowa prof. dr hab. Bogusław Gediga. Finansowano z Resortowego Programu Badań Podstawowych przy Uniwersytecie Wrocławskim. Czwały sezon badań. Cmentarzysko kurhanowe, na którym odkryto materiały kultury ceramiki sznurowej (schyłek młodszej epoki kamienia, wczesna epoka brązu) oraz kultury lużyckiej. Na złożu wiotnym ceramika średniowieczna.

W 1990 r., zakończono eksplorację kurhanu 5. Obiekt ten znajdował się w obrębie tzw. cmentarzyska „wschodniego” i charakteryzował się wyjątkowo okazałymi rozmiarami (średnica 25 x 27 m, wysokość 1,90 m).

Powierzchnia cwiartek A i D (wynosząca ponad 2 ary) była bardzo zniszczona nie tylko przez głęboką orkę leśną, lecz przede wszystkim przez wkopy współczesne, które — jak wykazały badania — sięgały do podstawy kopca.

Układ nawarstwień w obrębie cwiartek A i D nie odbiega od zaobserwowanego poprzednio. Kopiec okryty był warstwą darni i przylegającą doń szarą glebą leśną (próchnica współczesna). Poniżej znajdował się nasyp wzniesiony z piasku przewarstwowanego niewielką ilością próchnicy. Z niego pochodzi największa liczba ułamków ceramiki. Stwierdzono również obecność drobnej i średniej wielkości kamieni w różnych poziomach tej warstwy. Ich rozmieszczenie nie odzwierciedla jednak zorganizowanego układu.

Nasyp okrywał warstwę siwego piasku. Wznosiła się ona w centrum kurhanu w formie przymy niezbyt regularnego kształtu. Była ona przesycona znaczną ilością popiołu i węgla drzewnych. Pochodzą stąd również przepalone kości ludzkie, zęby zwierzęce oraz nieliczne ułamki ceramiki. Warstwa ta może stanowić relikw konstrukcji drewnianych w typie „Domu Zmarłych” lub stosu pogrzebowego. W jej spągu stwierdzono małe, płytkie zagłębienia, wypełnione węglami drzewnymi (paleniska?). Zagłębienia te układały się w centrum kopca na kształt nieregularnego owalu bądź też kwadratu, otaczając przestrzeń 72 m². Wnętrze tej przestrzeni zostało zniszczone przez wkopy współczesne.

W kilku miejscach na krawędzi kopca, tuż pod nasypem, odkryto płytkie, nieckowate w przekroju jamy, wypełnione próchnicą — bez zabytków. Jamy te mogły być jak się wydaje relikw rowu, wyznaczającego zasięg przestrzeni obrzędowej kurhanu.

Plonem badań sezonu 1990 były wyłącznie drobne ułamki ceramiki, wytwory i półwytwory krzemienne, grudki polepy konstrukcyjnej, zęby młodego bydła i przepalone kości ludzkie. W różnych warstwach kopca wystąpił przemieszany materiał kultury ceramiki sznurowej i lużyckiej, we wkopie zaś — ułamki naczyń średniowiecznych.

Mszano, gm. Brodnica, woj. toruńskie St. 14 patrz paloeolit i mezolit

Mydłów, gm. Iwoniska woj.
tarnobrzeskie St. 37 i 38
AZP 88-70/268 i 269

Uniwersytet im. Marii Curie-Skłodowskiej
Katedra Archeologii
w Lublinie

Badania prowadziła mgr Barbara Bargiel przy współpracy mgr Anny Zakościelnej. Konsultował doc. dr Jan Gurba. Finansował BBIDŻ w Tarnobrzegu. Osada i cmentarzysko — kultury: amfor kulistych, ceramiki sznurowej, złockiej, mierzanowickiej.

Stanowiska odkryte zostały wiosną 1990 r. w trakcie badań AZP.

Stanowisko 37 o powierzchni ok. 3 ha położone jest na krawędzi i łagodnym stoku rozległej suchej obecnie doliny o ekspozycji południowej i południowo-wschodniej. Wzdłuż i w poprzek rozcinają go dwie drogi gruntowe. W skarpach zaobserwowano szereg jam częściowo zniszczonych w czasie poszerzania drogi. Po oczyszczeniu ca 95 m profilu stwierdzono obecność 14 obiektów, z których kilka poza ciemnymi wypełniskami charakteryzowało się obecnością ceramiki i kości ludzkich. W wyniku badań ratowniczych rozpoznano obszar ponad 1 ara odkrywając trzy groby ludzkie i cztery jamy gospodarcze.

Groby 1 i 2 były w znacznym stopniu zniszczone. Zachowały się w postaci jednostronnie spłaszczonych owali, których stropy znajdowały się na głębokości 1,40 — 1,50 m (grób 1) i 1,20 m (grób 2) od współczesnego poziomu gruntu, oddzielone od spągu oraniny 70-115 cm warstwą czystego lessu calcowego. W przydennych partiach obydwu jam grobowych natrafiono na bardzo zniszczone szczątki szkieletów ludzkich należące do mężczyzny w wieku Maturus (wg dr W. Kozak-Zychman). Resztkom szkieletów towarzyszyły pozostałości wyposażenia grobowego — w grobie 1 było to jedynie długi kościelany, w grobie 2 natomiast duże fragmenty amfory i 27 grociaków sercowatych z krzemienia czekoladowego. W wypełnisku obydwu jam natrafiono ponadto na drobne fragmenty ceramiki, wióry i odłupki.

Zachowane fragmenty obiektów można interpretować jako pozostałości grobów niszowych, których znajdujące się od strony wschodniej szyby zostały zniszczone przez drogę. Grób 2 włączać można pewnie z grupą krakowsko-sandomierską kultury ceramiki sznurowej. Położony